

Sygn. akt VI U 548/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Parzybut-Dan

Protokolant: sekr. sądowy Justyna Zalewska

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2015 roku w Płocku

sprawy W. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w W.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W.

z dnia 15 kwietnia 2015 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W. D. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W. z dnia 15 kwietnia 2015 r. odmawiającej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Odwołujący zarzucił Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, że niezasadnie odrzucił świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawione przez przechowawcę dokumentacji osobowej i płacowej (...) Urząd Wojewódzki Oddział Archiwum w O. oraz świadectwa w warunkach szkodliwych wystawionego przez Fabrykę (...) koło G., wcześniejsza nazwa (...) Zakład nr (...) w Ż.. Ponadto wskazał, że organ rentowy nie uwzględnił jego pracy w gospodarstwie rolnym siostry ojca A. D. w okresie od kwietnia 1970 r. do 30 września 1972 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, gdyż wnioskodawca nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz udowodnił z wymaganych 25-letnich okresów składkowych i nieskładkowych jedynie 24 lata i 21 dni. W ocenie organu rentowego, wnioskodawca nie udowodnił pracy w warunkach szczególnych zgodnie z §2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43). Charakter pracy określony w takim dokumencie powinien być zgodny ze wzorem stanowiącym załącznik do tego Rozporządzenia. Natomiast stanowisko pracy powinno być zgodne z właściwym zarządzeniem lub uchwałą resortową. W. D. nie przedstawił natomiast dokumentów potwierdzających zatrudnienie w warunkach szczególnych zgodnie z powołanym Rozporządzeniem. Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym (...) w miejscowości W. , bowiem wnioskodawca nie był domownikiem w rozumieniu art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ubezpieczony mieszkał we wskazanym okresie w (...) km od W.. Ponadto nie potwierdził żadnym dowodem, że był osobą bliską dla rolnika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. D. złożył w dniu 30 marca 2015 r. wniosek o emeryturę. W dniu (...) ukończył 60 lat. Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował staż pracy w wymiarze 24 lat i 21 dni.

W okresie od 5 lutego 1973 r. do 8 października 1992 r. wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) w P. (...) (dowód: świadectwo pracy – k. 4 tom III akt ZUS). Zakład zajmował się produkcją gumy i wyrobów gumowych. W czasie zatrudnienia wnioskodawca zajmował następujące stanowiska:

- od dnia 5 lutego 1973 r. do 31 marca 1979 r. wyłaczarza wyrobów gumowych (umowa o pracę k. 16) Odwołujący pracował przy wyłaczaniu na maszynie wyrobów gumowych w postaci uszczelek do samochodów;

- od dnia 1 kwietnia 1979 r. do 31 października 1980 r. aparadowego komór wulkanizacyjnych(angaż k. 20). Odwołujący zajmował się produkcją gotowych elementów z metalu i następnie wulkanizowaniem ich w piecach(kotłach)wulkanizacyjnych;

- od dnia 1 listopada 1980 r. do 28 lutego 1988 r. operatora pras wulkanizacyjnych (k. 21 z akt osobowych) . Praca polegała na przygotowaniu z rozgrzanej gumy danego detalu, wkładaniu do formy i zaciskaniu w prasie pod ciśnieniem. Na prasach najczęściej wytwarzano gąbkę do wykładania ścian czołgów ;

- od dnia 1 marca 1988 r. do 31 grudnia 1990 r. walcownika (vide: karta wynagrodzeń – k. 44). Wnioskodawca na tym stanowisku wytwarzał mieszankę do wyrobu gumy, którą podgrzewał na walcach, a następnie ścinał na płyty ;

- od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 2 marca 1992 r. portiera (karta wynagrodzeń -k. 45).

(dowód: zeznania świadków Z. N. – adnotacje od 00:43:16 do 00:48:27- k.59, S. N.- adnotacje od 00:49:59 do 00:55:24 –k. 59, zeznania wnioskodawcy – adnotacje od 00:03:24 do 00:30:46- k. -56-57 oraz 01:02:49 do 01:04:28- k. 60.

W okresie od dnia 3 marca 1992 r. do dnia 8 października 1992 r. odwołujący korzystał z urlopu bezpłatnego(dowód: karta obiegowa zmiany z akt osobowych –k. 22, świadectwo pracy k. 25).

Wnioskodawca po ukończeniu 16-tego roku życia w okresie od 26 kwietnia 1970 r. do 30 września 1972 r. pomagał w gospodarstwie rolnym siostrze ojca A. D.. Odwołujący mieszkał w (...) km od W..Ciotka wnioskodawcy była właścicielką gospodarstwa rolnego położonego w miejscowości W. o pow. 4,17 ha. A. D. była wdową i mieszkała z 18-letnim synem. W gospodarstwie hodowane były świny w ilości około 15 sztuk, uprawiano żyto, owies, ziemniaki . Wnioskodawca ze swoim ojcem oraz synem ciotki orał, siał, pracował przy żniwach, sianokosach, pomagał przy oporządzaniu trzody chlewnej, przy młóceniu zboża. W. D. w okresie letnim oraz nasilonych prac polowych przyjeżdżał często i pracował w gospodarstwie od rana do wieczora, natomiast zimą przyjeżdżał rzadko. Zimą wnioskodawca pracował przy młóceniu zboża.

(dowód: częściowo zeznania świadków: Z. M. - nagranie adnotacje od 00:36:11 do 00:42:12- k. 58,K. N. – nagranie adnotacje od 00:55:24 do 01:00:51- k. 59).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS , aktach osobowych, aktach sądowych – k. 4-5 oraz oparciu o zeznania świadków: Z. M., Z. N., S. N., K. N., zeznań W. D..

Stan faktyczny był sporny co do zaliczenia do okresów pracy w warunkach szczególnych w Fabryce (...) w P. (...) od 5 lutego 1973 r. do 8 października 1992 r. oraz zaliczenia pracy gospodarstwie rolnym (...) od 26 kwietnia 1970 r. do 30 września 1972 r.

Charakter pracy wnioskodawcy w Fabryce (...) potwierdzili świadkowie Z. N. i S. N.. Ponadto nazwy stanowisk pracy odwołującego wynikają z angaży z akt osobowych.

Świadek Z. N. pracowała w fabryce w latach 1988-1991 na stanowisku brakarki i kierownika magazynu. W swoich zeznaniach potwierdziła, że wnioskodawca pracował przy wytwarzaniu wyrobów z gumy na walcach. Opisała też charakter pracy na stanowiskach wyłaczakowego i operatora pras. Również świadek S. N., zatrudniony w zakładzie w okresach od 1973 r. do 1995 r., wykazał przed Sądem, że wnioskodawca pracował przy wytwarzaniu wyrobów z gumy oraz przy produkcji gumy.

Sąd dał wiarę powyższym świadkom, gdyż ich zeznania są spójne i precyzyjne.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków K. N., Z. M. na okoliczność, że W. D. przyjeżdżał do gospodarstwa ciotki razem z ojcem i pracował przy żniwach, wykopkach, wywozie obornika, a także przy trzodzie chlewnej, młóceniu zboża. Natomiast z relacji świadków nie można wywieść wniosku, że prace te wykonywał stale, codziennie w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Wprawdzie K. N. stwierdziła, że kiedy W. D. przyjeżdżał do pracy w gospodarstwie, to rodzaj wykonywanych czynności jak np. młócenie zboża w okresie zimowym, żniwa oraz wykopki musiały zajmować co najmniej 4 godziny dziennie, a nawet więcej w okresie nasilonych prac polowych, to jednak praca nie była świadczona codziennie. Nie ma zatem spełnionego elementu stałości pracy w gospodarstwie rolnym, a jedynie doraźnej pomocy. Sam wnioskodawca zeznał, że w gospodarstwie pracował na stałe syn ciotki dwa lata od niego starszy, zatem na co dzień wnioskodawca nie był potrzebny do oprzętu bydła czy podstawowych prac gospodarskich. Ponadto odwołujący nie był domownikiem A. D.. Nie spełnia przesłanek domownika określonych w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników(Dz. U. z 2015 r. poz.704). 2) W świetle art. 6 pkt. 2 tej ustawy .ilekroć mowa o domowniku, rozumie się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

W świetle ujawnionych w sprawie okoliczności, wnioskodawca nie był domownikiem ciotki A. D., bowiem nie mieszkał na terenie jej gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie. Na stałe mieszkał z rodzicami w Ż. oddalonym o 8 km. Na podstawie zeznań świadków nie potwierdziły się zeznania wnioskodawcy, jakoby miał nocować u ciotki w okresach nasilonych prac polowych. Nawet jednak, gdyby taką tezę przyjąć, to nie było to spowodowane zamiarem stałego pobytu u ciotki i ulokowaniem u niej centrum życiowego po myśli art. 25k.c., bowiem miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest w części zasadne, ale nie wpłynęło na zmianę decyzji ZUS zgodnie z wnioskiem skarżącego.

Osoby zatrudnione w szczególnych warunkach mogą przejść na wcześniejszą emeryturę. Muszą udowodnić odpowiedni staż ubezpieczeniowy oraz okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Możliwość uzyskania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewiduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz.748) zwanje dalej ustawą emerytalną. Szczegółowe warunki, na jakich można otrzymać to świadczenie, zawarte są w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej prawo do emerytury mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ust. 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnął: co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, tj. 25 lat.

Powyższa emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Ze złożonych dokumentów wynika, iż odwołujący ukończył 60 lat życia dnia (...), nie jest członkiem OFE.

Odwołujący udowodnił, że będąc zatrudniony w Fabryce (...) w P. (...) od 5 lutego 1973 r. do 8 października 1992 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A, dział IV „w chemii” pkt. 21 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 02 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. tj. produkcja i przetwórstwo wyrobów gumowych, ebonitowych oraz półproduktów i środków pomocniczych do tych wyrobów, produkcja sadzy.

Okres ten wynosi ponad 15 lat. Tym samym odwołujący udowodnił co najmniej 15 – letniego staż pracy w warunkach szczególnych.

W. D. nie wykazał jednak 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego uzupełnionego pracą w gospodarstwie rolnym (...) od 26 kwietnia 1970 r. do 30 września 1972 r.

Zgodnie z art. 10 ust.1 pkt 3, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748) przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Sąd Najwyższy uznał bowiem, że art. 10 ust. 1 pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe z art. 5-7, okresami składkowymi rolniczego ubezpieczenia społecznego, prowadzenia lub pracy w gospodarstwie rolnym do rozmiaru najbliższego (kolejnego) stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia określonych uprawnień emerytalnych.

W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o u.s.r. i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 (OSA 1998, z. 4, poz. 15) i wyroki SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473), z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97 (OSNAPiUS 1998, nr 22, poz. 668), z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98 (OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 799), z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 651), z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99 (OSNAPiUS 2002, nr 1, poz.

21, notka), z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186). W powyższych orzeczeniach kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego.

W świetle powyższego stwierdzić należy, że odwołujący nie udowodnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym ciotki w spornym okresie. Ta praca nie miała charakteru stałego, codziennego, nie była też wykonywana w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Wnioskodawca nie spełnia też definicji domownika rolnika. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1997 r., II UKN 318/97, OSNP 1998/16/491, wykonywanie przez domownika w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy, nie może być traktowane jako okres składkowy.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.